

מסורת הש"ס

המוציא יין פרק שמיני שבת

עז.

עין משפט
נר מצוה

ב א מ"י פ"ט מהלכות
שבת הלכה כ'ז
ב מ"י פ"ט מהלכות שבת
הלכה ד'

תורה אור השלם

1 ור"ן העבד לקראתה
וראמר הנמיאני נא מעט
מים מוכרין בראשית כ"ז

מוסף תוספות

א. שלא יהיו פחות
משערים ושלשה
מסנדרין בלשכת הגזית.
יטע"א. ב. נגד סנהדרין
קטנה. מוס' ה"ה"ש.
ג. וסנהדרין גדולה היתה
של שבעים ואחד, וקרי
לעשרים ושלש מזג. מוס'
ה"ה"ש. ד. ופרש"י וז"ל
דיליף לה מדרבנן המזג
שיעור מוגה דהיינו
שיעור חי שהוא תלתא
חמרא. יטע"א. ה. דמזג
דבא חלוק ששאר מזג.
מוס' ה"ה"ש. ו. אכתי.
דסנהדרין. מוס' ה"ה"ש.
ז. ליה. מוס' ה"ה"ש.
ח. ור"ן נמי לא
קאמר אלא במזג דרייה
כאלא מודה בסתם מזג
דהוי על חד תרין. מוס'
ה"ה"ש. ט. לאוקמי. מוס'
ה"ה"ש. י. אכתי. מוס'
ה"ה"ש. יא. דנפקא לן
(סנהדרין). ב. מקרא דבטי
כ"ג. מוס' כ"ז. י"ב. ה"פ.
מוס' ה"ה"ש. ג. ור"ן השתא
שפירוש רש"י
רכוס של ברכה הוי פחות
מריבית. וקשה. מוס'
ה"ה"ש. יד. שיעור. מוס'
ה"ה"ש. טו. השתא מיהא
בזר ליה שיעוריה ור"א.
מוס' ה"ה"ש. טז. ולא
בילה ליה שיעוריה. מוס'
ה"ה"ש. יז. ור"ן נמי
לא קאמר אלא
משום שמינינין
לכוס של ברכה. מוס'
ה"ה"ש. יח. דא לא הוי
מצי למימר דברא. מוס'
ה"ה"ש. יט. ופרש"י טעמא
דש"י. מוס' ה"ה"ש.
כ. פ"י שהוא שיעור
נבילה לטמא אדם. מוס'
ה"ה"ש. כא. ור"ן נמי
לא קאמר אלא
משום שמינינין
לכוס של ברכה. מוס'
ה"ה"ש. כב. ולעמוד
דדריש לרביעית דם הבאה
משני מתיסר דמטמו מעל
מצי בפסות מה לא יבא
תיפוק ליה דהוי כשני
בזחא ויהיט משני מתיסר.
מוס' ה"ה"ש. כג. דודאי.
מוס' ה"ה"ש. כד. דגברא
עמו. מוס' ה"ה"ש.
כה. דבאלא ביה לא קשה.
מוס' ה"ה"ש. כו. דדם הוי
כבשר. מוס' ה"ה"ש.
כז. ור"ן נמי לא קאמר
קרא בדם נבילה לא טמא
אלא כשיעור טומאת בשר
שאי יקרוש יעמוד על
כדית. מוס' ה"ה"ש.
כח. ובש"י סברי כיון
לכילא קרא דם נבילה.
טהור הוא לגמרי. יטע"א.
כט. דבבבלי למירא מוכח
דדם לא הוי כבשר לענין
מת ונבילה ושרץ. מוס'
ה"ה"ש. ל. וטעמא. מוס'
ה"ה"ש. לא. אי לא קרא.
מוס' ה"ה"ש.

רבינו חננאל (המשך)

הא אמרינן ביה מאי הוי
עלה. אמר רב יוסף מוריאנא
דבי נשיאה מני ר' יהודה
דאורי להו כשמיטתיה דבי'
דאורי להו כשמיטתיה דבי'
דאורי להו כשמיטתיה דבי'
דאורי להו כשמיטתיה דבי'
דאורי להו כשמיטתיה דבי'
דאורי להו כשמיטתיה דבי'
דאורי להו כשמיטתיה דבי'
דאורי להו כשמיטתיה דבי'
דאורי להו כשמיטתיה דבי'

דאמר רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא בו'. והא
לדמרי' צ"ל אחד דיני ממונות (סנהדרין ל). גבי סנהדרין
אל יחסר המזג אס הוצרך אחד מהם ללכת אס יש כ"ג יואל כו'
דהיינו שלש מסנהדרין משמע דמזוגה על חד תרין אומר ריב"א

דכנא דוקא ה' מוגז כמשפט המזוגה
על חד תלת כדלמך צהוב (צ"מ ט).
אמר רבא מוגז דדי מידע ידעא
וצכיל מעצין (עירובין נד). דמי הא
מוגז למזוגה דכנא צריה דרז יוסף
בר חמא אכל שאר העולם האהבים
יין חזק אין מוחזין אלא על חד תרין
אין נראה לר"י דל"כ מאי פריך א"כ
לוקי ממני דנדה צמזוגת שאר זני
אדם אלא נראה לר"י דקרא דלל
יחסר המזג צ"ן השינוי משום דליכא
לאוקמי לקרא צסתס מוגז דהוי
רביע דרביע סנהדרין למאי חזו
אכל שלש חזו לדיני נפשות ומהיו
להווא ליסנא דסתס משום חזותא
ללא מחלק צ"ן יין השינוי קשה ויש
לפרש משום חזותא צ"כ כדי שלא יפסיד
המראה דרך למוזג על חד תרין ולא
יוסר: חדא דתנן והמוזג שני
חלקי מים. וא"כ לא צ"י דסתס מוזג
על חד תרין אדרבה תקשה אמאי
איצטרך לפרש שני חלקי מים הוה
ליה למימר כמוזג סתם וי"ל דס"ד
דלגז אורחיה קמ"ל דהוי הוי כל
מוזג ויעוד מים בדר ומצטרפין.
אע"כ טעמא לאו משום דלכי מוגז
ליה הוה רביעית וחזי לשמייה כשאר
משקין אלא הכי שיעורא אע"כ דלכי
מוזג ליה לא הוי רביעית כדפירש
צקוטרס אלא משום דין חשזו הוה
וראוי להנציח לכוס של ברכה ואע"כ
שאינו ראוי לכוס של ברכה בלא מים
מ"מ הוי כמו מים שמננין לשוף
צון את הקילור אע"כ שאינן ראויין
צלא קילור ואצ"י לא פליג אלא צהא
דלא מצריך רביעית מוזג אכל רובע
רביעית יין חי צריך לכוס של ברכה

דמשמע צערי פסחים (דף קח): דלמך רב יהודה אמר שמואל ד'
כוסות הללו צריך שיהא צון כדי מוגזת כוס יפה ממיצי ד' כוסות הללו
צריך שיהא צהא צ"י רביעית אורי צ"י רביעית אורי צ"י רביעית אורי צ"י רביעית אורי
כוס יפה לכל אחד ואחד היינו כדי רביעית משמע דרביעית דברייתא
היינו לכל ארבע כוסות דהוי לכל חד רובע רביעית שהוא מוגזת כוס
יפה והא דקתני הסם כסיפא דברייתא אחד חי ואחד מוזג ה"פ אחד
לר"י דצקמוך קאמר אצ"י ע"כ לא קאמר ר' נתן הכא דכית צעי רביעי'
כו' משמע דצקירא אצ"י לנצי דכוס של ברכה צעי רביעית יין חי
ולפי מה שפירש צקוטרס צקמוך דצין קרוש צעי רביעית משום
דאינו ראוי למוזגת כוס מניין למימר דלעולם סבר אצ"י דאפי' צין
מוזג לא צעי רביעית אכל קשה לר"י לפי הקוטרס דאי כות יצ
לא חזי למוזגה למה חשזו¹⁷ מטעם שהיה צו רביעית מתחלה¹⁸ מאי שנא
מגורגרת שנמקה דריש המנניע (לקמן טז). ונראה לר"י דרז יוסף ואצ"י
צקירא להו דכוס של ברכה צעי רביעית יין חי דמשמע צקמוך
וצרייתא דערי פסחים דקתני שיהא צון כדי רביעית היינו לכל אחד
למוזג משקין היינו משום דלא נטעה דכרצא לומר דחשזי צקירא למוזג
להנציח לכוס של ברכה הוה דמיחייב צהואת רביעית אכל אי מיפסל מכוס של ברכה על ידי פגימה או שנגע צו נכרי לא מיחייב
צריעית משום דראוי לשתיית ישראל או נכרי משום דלא מנניע ליה כשיעור וזטר כולי האי הואיל ולא חזי אלא ע"י מוגזה וציעא תקון ולא
חשזי כשאר משקין שראויין צלא מים ולגביול טיט מני לא מנניע ליה כמו קלף דלא חשזי כשיעור קשר מוכסין אע"כ שחשזו יותר מנייר
משום דלא מנניע ליה להכי: הווא"ל יבוצא לקרוש וצקמוך ע"י בוית. משמע דסם חשזי כשאר וזמניה א"כ אמאי צריך קרא¹⁹ צפ' בהמה
המקשה (חולין עב). וצריש סנהדרין (דף ד). לרביעית דמת דמטמא צהאל תיפוק ליה דהוי כשאר משום שיכול לקרוש²⁰ ואומר ר"י²¹ דגבי מת
צעי קרא לרביעית דם משום דצריש דם הנדה (נדה נה). אמרינן דצקמוך מת צעין און גזעו מחליף דומיא דעס²² ואפילו צשר הוה
מטרייה אי לא דאין גזעו מחליף דנעשה צקמוך לקלס דהוי גזעו מחליף הוה ועוד י"ל²³ דאי תנא דלכא לא מנניע ליה צהא צ"י נצלות
משום²⁴ שיכול לקרוש אלא אית ליה שום דרשה דסם נצילות טמא והאי טעמא דיכול לקרוש איצטרך שלא יטמא צלא אלא צריעית
ולא צפחות²⁵ שא"י צו שיעור צשר²⁶ אכל צלאו קרא מודו כ"ע דלא הוי צשר²⁷ ולהכי איכא תנא צפרק המנחות והנסכים [מנחות קג:
וע"ש קד. ד"ה הווא"ל] דלמך שהעידו על דם נצלות שהוא טהור וכן משמע צלל מקוס דסם לא הוי צלל צשר נצלה צפרק כל
שעה (פסחים כג). מפיק דגיר וחלצ מותר צהנאה משום דכשהותר נצלה היא וחלצה וגויה הותרו וי פריך הסם והרי דם כו' לא משני
כשהותרה נצלה היא ודמה הותרה וצמעילה (דף פ). מני צפרק קדשי מוצח מפיק דם השך²⁸ מזה לכס הטמא משום דלא הווא צלל שך²⁹ א:

דרכי

פינא. ממנתינן נמי שמעינן דזהו שיעורו מדמי צשאר משקין
צריעית שמעינן מיניה דאין הוואה צמסקה הראוי לשתייה צפחות
מריעית הלכך על כרחיך כי שיערו צין כדי מוגזת כוס של ברכה
שיעור הראוי לשתיית רביעית נקט והיינו רובע רביעית כדי יהיב

על חד תלת מיא כדרך המזוגות
הראויות לשתייה ועמוד על רביעית.
יש טועים צשמועה זו לומר רובע
רביעית רובע הלוג ויעמוד על
רביעית על לוג שהוא רביעית הקצ
וטעות הוה צידס ורצומו לא אמרו
כן ורואיה יש לצדכ צמס' מור (דף לה).
רביעית ח' צמס' סומקתא כלומר
שנאמרו צין ודס וי' מיוורתא
שנאמרו צשאר משקין וחשזי הווא
הוואת צצת דשאר משקין גבי
מיוורתא ועל כרחיך הנהו כולוהו
צריעית הלוג מינה דקא חשזי
צדיייהו רביעית שמן למור דהוה
חזי שיעורה של שמן התודה צמנחות
וחזי לוג שמן לתודה ילפינן צמנחות
(דף פט.). שס' שצונוס צצרה. דלא
מצי למליף ממנתינן: חדא. דחמרא
לא דרי מיא אלא על חד תרין צמס'
נדה (פ"צ דף יט). חמשה מראה דמים
טמאין הן וחד מינייהו כמוזג ומפרש
צמשה וכמוזג שאמרתי לך צשני
חלקי מים ואחד יין: מן היין השינוי.
שגל צשרין. שס' מדניה הוה: ועוד
מים צצרו ומצטרפין. הוה: טעמא
דמנתי' יין משום דלכי מוגז ליה
ויראה לשמייה יאה צו רביעית השתא
מיהא כי מפיק ליה עריין לא נמוז
ואין כאן שיעור מים שעודן צצד
היין מצטרפין לחייצו אלא על כרחך
טעמא לאו משום דליתחזי לשמייה
לרביעית כשאר משקין אלא אלא הכי
שיעוריה ואע"כ דמי מוגז ליה לא
הוי רביעית: דרפי. כך: א"כ הסם
משום חווסא. נקט ליה ונהי נמי
דדרי על חד תלת צטעמא מראית דס
לא הוי אלא צשני חלקים מים ואחד

יין ואי יהיב ציה טפי דס הדומה לו כדס ירוק הוה וטחור: הא חשזי
דחזי לצרוש ציה מיא: יצש. יין קרוש: צנוים. דמעיקרא הוה ציה
רביעית וצקרוש צשינומח הוי רביעית: עד כאן לא קאמר ר' נתן כהא.
ו' דצרים מקולי צו'. לאו דליכא הני ומו לא דלכתי טוצא איכא אלא
כשנכנסו לכרס ציצנה והעידו כל אחד ואחד על אוחז שצידו צמס'
עדות העיד ר' יהודה על אלו: צ"ש מעשרין. דאינו כשאר לטמא
צנצלה צכית ולא תורת משקין לטומאה קלה. לי נראה דהאי דצ"ש
מטרייה צטומאח נצלות לחודא קאמר שלא יטמא אדם אכל טומאה
קלה שס' צ: על כוים. שהוא שיעור נצלה לטמא אדם היינו אמרו דבר
אחד שחית היצב צשינומח הוי רביעית: עד כאן לא קאמר ר' נתן כהא.
דכית יצש צעי רביעית דלא וצזיר מריעית לח ליכא כות יצש
דקאמר דכית קרוש הווא ציה רביעית: אלא צין דקליש. וכשהוה לח
רצ נפחו וכשמיצב נמק לשיעור קטן: אכל דס. כשהוה לח הוי סמין
עצ וקרוש להיות קרוש וכשיצב אינו נמק לשיעור קטן אלא מעט
וכות יצש לא צעי רביעית לח ודס נצילות מטמא צפחות מריעית:

גראינן

ומה צשה ממנתינן יין צאנפיה נפשיה³⁰ אע"כ דהוי צריעית כשאר
ולעמוד על רביעית³¹ והא דלא תנא צהדיא המוא"ל יין חי צריעית³² משום דניחא ליה למינקט כדי מוגזת הכוס³³ דמשום ההוה טעמיה דראוי
להנציח לכוס של ברכה הוה דמיחייב צהואת רביעית אכל אי מיפסל מכוס של ברכה על ידי פגימה או שנגע צו נכרי לא מיחייב
צריעית משום דראוי לשתיית ישראל או נכרי משום דלא מנניע ליה כשיעור וזטר כולי האי הואיל ולא חזי אלא ע"י מוגזה וציעא תקון ולא
חשזי כשאר משקין שראויין צלא מים ולגביול טיט מני לא מנניע ליה כמו קלף דלא חשזי כשיעור קשר מוכסין אע"כ שחשזו יותר מנייר
משום דלא מנניע ליה להכי: הווא"ל יבוצא לקרוש וצקמוך ע"י בוית. משמע דסם חשזי כשאר וזמניה א"כ אמאי צריך קרא³⁴ צפ' בהמה
המקשה (חולין עב). וצריש סנהדרין (דף ד). לרביעית דמת דמטמא צהאל תיפוק ליה דהוי כשאר משום שיכול לקרוש³⁵ ואומר ר"י³⁶ דגבי מת
צעי קרא לרביעית דם משום דצריש דם הנדה (נדה נה). אמרינן דצקמוך מת צעין און גזעו מחליף דומיא דעס³⁷ ואפילו צשר הוה
מטרייה אי לא דאין גזעו מחליף דנעשה צקמוך לקלס דהוי גזעו מחליף הוה ועוד י"ל³⁸ דאי תנא דלכא לא מנניע ליה צהא צ"י נצלות
משום³⁹ שיכול לקרוש אלא אית ליה שום דרשה דסם נצילות טמא והאי טעמא דיכול לקרוש איצטרך שלא יטמא צלא אלא צריעית
ולא צפחות⁴⁰ שא"י צו שיעור צשר⁴¹ אכל צלאו קרא מודו כ"ע דלא הוי צשר⁴² ולהכי איכא תנא צפרק המנחות והנסכים [מנחות קג:
וע"ש קד. ד"ה הווא"ל] דלמך שהעידו על דם נצלות שהוא טהור וכן משמע צלל מקוס דסם לא הוי צלל צשר נצלה צפרק כל
שעה (פסחים כג). מפיק דגיר וחלצ מותר צהנאה משום דכשהותר נצלה היא וחלצה וגויה הותרו וי פריך הסם והרי דם כו' לא משני
כשהותרה נצלה היא ודמה הותרה וצמעילה (דף פ). מני צפרק קדשי מוצח מפיק דם השך⁴³ מזה לכס הטמא משום דלא הווא צלל שך⁴⁴ א:

ואצ"י דמותרו ו' יצחק בר ביסנא העיר ר' יהושע ור' יהושע בן בתירה על דם (כתולים) [נבילות] שהוא
טהור, וא"י יהושע בן בתירה מעשה הווי נוחזין עזרות לאריות בסרטיא של מלך, והווי עולי גללים בוקעין עד רכובותיהן ברם ולא
אמרו לתן דבר, ואשתקד, ומאן דטהריה לדם נבילות סבר הדם משקה ניהו ולא נבילה הוא. ומאן דטמא סבר כיון דקריש הן כנבילה.

א) הלשון מנומק ונראה דל"ל אלא מאן דעומד למוחזי ממים כשכד אפילו למחר חשך לענין שבת הלכה כוס שיש כדי מוגזת
כוס מים חיים עליו וכו'.